

**คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาที่ 8
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1**
School administrator characteristics
under Education Development Network Group 8, Ratchaburi Primary
Educational Service Area Office 1

สมบุญ เตียนขุนทด¹ สมใจ เดชบำรุง² สมบัติ เดชบำรุง³
Somboon Teankhunthod, Somchai Dejbamrung, Sombat Dejbamrung

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาและแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู ในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาที่ 8 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 เป็นการวิจัยแบบผสานวิธี กลุ่มตัวอย่างคือ ข้าราชการครู ในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาที่ 8 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 จำนวน 152 คน ใช้วิธีสุ่มอย่างง่ายโดยการจับฉลากตามจำนวนครูที่เปรียบเทียบสัดส่วน เครื่องมือเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1. คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาที่ 8 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านวิชาการ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านการพัฒนาตนเองในเชิงบริหาร ด้านสังคมและชุมชน ด้านการจัดระบบ และด้านการบริหารจัดการ 2. แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาที่ 8 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 มีแนวทางดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความยุติธรรม ยึดความถูกต้องเป็นแนวทางการทำงาน ให้เกียรติทุกคนอย่างเท่าเทียม ทำงานด้วยหลัก

Received: 2023-06-01 **Revised:** 2023-07-05 **Accepted:** 2023-07-09

¹ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ Master of Education Program in Educational Administration, Southeast Asia University.

Corresponding Author e-mail: Somboonteanhthod@gmail.com

² อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ Course teacher in Master of Education Program in Educational Administration Southeast Asia University. e-mail: s.d.sardar@hotmail.com

³ อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ Course teacher in Master of Education Program in Educational Administration Southeast Asia University. e-mail: sdj2499@gmail.com

ประชาธิปไตย ยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น มีการติดตาม ตรวจสอบ ปรับปรุง พัฒนาระบบสารสนเทศอย่างต่อเนื่อง แบ่งฝ่ายงานและหน้าที่รับผิดชอบชัดเจน ทั้งขอบข่ายงานและตัวบุคคล มอบหมายภาระงานตรงกับความสามารถ ศักยภาพของแต่ละบุคคล มีการสร้างความสัมพันธ์หรือกิจกรรมที่ีร่วมกับชุมชน โดยสถานศึกษาเป็นศูนย์กลางการจัดกิจกรรมต่างๆ โดยให้ชุมชนใช้อาคารสถานที่ และผู้บริหารต้องศึกษาแนวโน้มทางการศึกษา เพื่อวางแผนกลยุทธ์ในการพัฒนาองค์กรให้มีประสิทธิภาพและมีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด

คำสำคัญ (Keywords): คุณลักษณะ; ผู้บริหาร; สถานศึกษา

Abstract

The purposes of this research were to study the school administrator characteristics and study the guidelines for developing the characteristics of school administrators according to teachers' opinions under Education Development Network Group 8, Ratchaburi Primary Educational Service Area Office 1, it was mixed methods research. The sample is teachers under Education Development Network Group 8, Ratchaburi Primary Educational Service Area Office 1, a total of 152 participants, using a simple random sampling method by random draws lots according to the number of teachers to compare the ratio. The instrument for data collection were two sets: a set of questionnaires examining and a set of Interview. The statistic for data analysis were frequency, percentage, average, standard deviation and content analysis. The findings were as follow: 1. School administrator characteristics under Education Development Network Group 8, Ratchaburi Primary Educational Service Area Office 1 was overall and each aspect was at a high level. When considering each aspect, it was found that they were at a high level in all aspects. In descending order as follows: academic, moral, ethical, self-development in management Society and community system management and management. 2. The guidelines for developing the characteristics of school administrators according to teachers' opinions under Education Development Network Group 8, Ratchaburi Primary Educational Service Area Office 1 Ratchaburi Primary Educational Service Area Office 1 has the following guidelines: School administrators must be fair. adhere to accuracy as a working guideline Respect everyone equally work with democracy Accept other people's opinions. There is continuous monitoring, inspection, improvement and development of the information system. Divisions and responsibilities are clearly divided into scopes of work and individuals. Assign workloads that match their abilities. individual potential There is a good relationship or activity with the community. The educational institution is the center of organizing various activities. by allowing the community to use the building and executives

must study educational trends To plan strategies for developing the organization for efficiency and quality according to the specified standards.

Keywords: Characteristics; Administrator; School

บทนำ (Introduction)

ในโลกยุคปัจจุบัน การศึกษานับว่ามีบทบาทและมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ ประเทศที่พลเมืองมีการศึกษาดีย่อมได้เปรียบในการแข่งขันเสมอ (ไพบุลย์ แจ่มพงษ์ และ อารุง จันทวานิช, 2542) แต่ในสภาพสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว การจัดการบริหารองค์กรต่างๆ จะต้องตามความเปลี่ยนแปลงนั้นให้ทัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์กรทางการศึกษาที่มีผลกระทบต่อชีวิตและอนาคตของเยาวชน (สกุรัตน์ กุมาทาศ, 2550) ผู้บริหารในฐานะผู้นำของสถานศึกษาจึงมีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ผู้บริหารควรมีคุณลักษณะของความเป็นผู้สร้างหรือผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีคุณลักษณะของความเป็นผู้บริหารที่มีมาตรฐานในการปฏิบัติงาน จึงจะสามารถนำพาสถานศึกษา ครู และนักเรียน บรรลุจุดมุ่งหมายการปฏิบัติงาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2549) พฤติกรรมของผู้บริหารเป็นเครื่องชี้วัดอย่างหนึ่งว่าจะสามารถทำให้การดำเนินการต่างๆ ของสถานศึกษาสำเร็จมากน้อยเพียงใด ผู้บริหารต้องสามารถกำหนดพฤติกรรมของตนให้สอดคล้องกับสภาวะการณ์ที่โรงเรียนได้เผชิญอยู่ ประสานความร่วมมือ ร่วมใจ ของเพื่อนครูภายในโรงเรียน เพื่อสามารถบรรลุเป้าหมายได้อย่างเหมาะสม

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาสถานศึกษา และการจัดการศึกษาของสถานศึกษา เห็นได้จากการที่สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา ได้กำหนดมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ในการประกอบวิชาชีพที่ผู้ประกอบวิชาชีพต้องประพฤติและปฏิบัติตามประกอบด้วยมาตรฐานด้านความรู้ และประสบการณ์วิชาชีพ อันเป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับความรู้และประสบการณ์ ในการจัดการเรียนรู้ หรือการจัดการศึกษา มาตรฐานด้านการปฏิบัติงานเป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ หรือการแสดงพฤติกรรม การปฏิบัติงาน และพัฒนางานที่ต้องปฏิบัติ เพื่อให้เกิดผลตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการเรียนรู้หรือจัดการศึกษารวมทั้งต้องฝึกฝนให้มีทักษะหรือความชำนาญอย่างต่อเนื่อง และมาตรฐานด้านการปฏิบัติตนเป็นจรรยาบรรณวิชาชีพ ที่กำหนดขึ้นเป็นแบบแผนในการประพฤติตนเพื่อรักษาและส่งเสริมเกียรติคุณ ชื่อเสียง และฐานะของผู้ประกอบวิชาชีพให้เป็นที่เชื่อถือ ศรัทธาแก่ผู้รับบริการ และสังคม คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพดังกล่าวชี้ให้เห็นความเป็นมืออาชีพของครูและผู้บริหาร ที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ โดยเริ่มจากการพัฒนาผู้บริหารทุกระดับให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ จนเป็นตัวจักรสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาและดำเนินการไปตามเป้าหมายของสถานศึกษา (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2549) สอดคล้องกับสถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา ที่กล่าวว่า คุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพ ตามเกณฑ์ของสถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ กำหนดให้ผู้บริหารมืออาชีพมี 6 ด้าน คือ 1) ด้านคุณธรรมจริยธรรม 2) ด้าน

การจัดระบบ 3) ด้านวิชาการ 4) ด้านการบริหารจัดการ 5) ด้านสังคมและชุมชน และ 6) ด้านการพัฒนาตนเองในเชิงบริหาร (สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา, 2548)

กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาที่ 8 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ตั้งอยู่พื้นที่เทือกเขาตะนาวศรี และมีโรงเรียนที่ได้รับการกำหนดเป็นโรงเรียนในพื้นที่พิเศษ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีคุณลักษณะของผู้บริหารที่ดี เช่น ความอดทน ความเสียสละ และมีการบริหารจัดการศึกษาที่เหมาะสมกับสถานศึกษา เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพทางการศึกษา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาที่ 8 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้ไปใช้เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษา และนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุดกับประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาที่ 8 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู ในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาที่ 8 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

รูปแบบการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัยฉบับนี้ จะใช้การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed methods research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ข้าราชการครูในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาที่ 8 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 จำนวนครู 244 คน (โดยไม่รวมผู้วิจัย) (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1, 2565)

กลุ่มตัวอย่าง คือ ข้าราชการครูในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาที่ 8 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 152 คน โดยใช้ตารางของเครซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) จากนั้นใช้วิธีสุ่มอย่างง่ายโดยการจับสลากตามจำนวนครูที่เปรียบเทียบสัดส่วน

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษา โดยนำเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ขอคำแนะนำและตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของข้อคำถามจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ได้ค่า IOC อยู่ในช่วง 0.6 - 1

นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปเก็บข้อมูล (Try-Out) จำนวน 30 ชุด นำไปใช้กับข้าราชการครูโรงเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แล้วนำมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α) ของครอนบาค (Cronbach & Lee J, 1978). ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ เท่ากับ 0.95 นำประเด็นคำถามที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดในแต่ละด้านของแบบสอบถาม มาสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง

การรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยขอความอนุเคราะห์ไปยังผู้อำนวยการโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาที่ 8 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลข้าราชการครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จากการตอบแบบสอบถามผ่าน Google Form และขอความอนุเคราะห์ไปยังผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลสัมภาษณ์งานวิจัย โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยใช้ค่าความถี่ และร้อยละ การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้บริหาร ซึ่งประกอบด้วย 1) ด้านคุณธรรมจริยธรรม 2) ด้านการจัดระบบ 3) ด้านวิชาการ 4) ด้านการบริหารจัดการ 5) ด้านสังคมและชุมชน และ 6) ด้านการพัฒนาตนเองในเชิงบริหาร ด้วยการวิเคราะห์คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษา วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยพิจารณาค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของผู้ให้ข้อมูลแล้วนำไปเทียบกับเกณฑ์ตามแนวคิดของเบสท์ (John W. Best, 1970) และการวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์ เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาที่ 8 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 จะใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัย (Research Results)

ตารางที่ 1 : ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาที่ 8 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1

ด้านที่	คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ลำดับที่	ความหมาย
1	ด้านคุณธรรม จริยธรรม	4.59	0.47	3	มาก
2	ด้านการจัดระบบ	4.53	0.53	5	มาก
3	ด้านวิชาการ	4.62	0.46	1	มาก

4	ด้านการบริหารจัดการ	4.47	0.54	6	มาก
5	ด้านสังคมและชุมชน	4.56	0.48	4	มาก
6	ด้านการพัฒนาตนเองในเชิงบริหาร	4.59	0.46	2	มาก
รวม		4.56	0.45		มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาที่ 8 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ ด้านวิชาการ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านการพัฒนาตนเองในเชิงบริหาร ด้านสังคมและชุมชน ด้านการจัดระบบ และด้านการบริหารจัดการ

แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาที่ 8 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 มีแนวทาง ดังนี้

ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความยุติธรรม ยึดความถูกต้องเป็นแนวทางการทำงาน ให้เกียรติทุกคนอย่างเท่าเทียม มีความเสมอภาค ทำงานด้วยหลักประชาธิปไตย ยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น มีการติดตาม ตรวจสอบ ปรับปรุง พัฒนาระบบสารสนเทศอย่างต่อเนื่อง มองหาแนวทางที่จะแก้ปัญหา และสร้างทางเลือกในการแก้ปัญหาหลายๆ ทาง เอาประเด็นปัญหาที่เป็นไปได้ทั้งหมดมาหาคำตอบ และระดมแนวทางแก้ปัญหา โดยสร้างคำตอบออกมา มีการแบ่งฝ่ายงาน และหน้าที่การรับผิดชอบให้ชัดเจน ทั้งขอบข่ายงาน และตัวบุคคลที่รับผิดชอบ และมอบหมายงานภาระงานให้ตรงกับความสามารถ ศักยภาพของแต่ละบุคคล มีการสร้างความสัมพันธ์หรือกิจกรรมที่ตีร่วมกับชุมชน โดยสถานศึกษาเป็นศูนย์กลางการจัดกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน โดยการให้ชุมชนใช้อาคาร สถานที่อุปกรณ์ต่างๆ และผู้บริหารสถานศึกษาต้องศึกษาแนวโน้มทางการศึกษา เพื่อวางแผนกลยุทธ์ในการพัฒนาองค์กรให้มีประสิทธิภาพและมีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาที่ 8 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ว่าคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาที่ 8 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 ในภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้านพบว่าคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาที่ 8 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านวิชาการ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านการพัฒนา

ตนเองในเชิงบริหาร ด้านสังคมและชุมชน ด้านการจัดระบบ และด้านการบริหารจัดการ โดยด้านวิชาการ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการวางแผน และจัดทำหลักสูตรให้สอดคล้องกับนโยบาย และความต้องการของนักเรียน และชุมชน เป็นผู้นำเชิงคุณธรรม จริยธรรม ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีความเสียสละ อุทิศตนและเวลาให้กับการปฏิบัติงาน ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความโปร่งใส ซื่อสัตย์ สุจริต มีมนุษยสัมพันธ์ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และให้ความช่วยเหลือด้วยความเสมอภาคกับผู้ใต้บังคับบัญชา ส่งเสริม และพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของครู นักเรียน และบุคคลทั่วไป มีการจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร มีการวางแผนกำหนดวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ในการบริหารสถานศึกษา เพื่อให้บรรลุเป้าหมายอย่างชัดเจน เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย และวิธีการปฏิบัติงาน มีการกระจายอำนาจการตัดสินใจและแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างเหมาะสม ใช้แผนกลยุทธ์ให้สอดคล้องกับกระบวนการบริหารการเปลี่ยนแปลง เพื่อปรับปรุงโครงสร้างขององค์กร และการบริหารจัดการ เปิดโอกาสให้สมาชิกในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในจัดกิจกรรมและการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง มีการใช้นวัตกรรม เทคนิคการบริหารจัดการแนวใหม่ๆ มาพัฒนา และปรับปรุงการบริหารงานอยู่เสมอ และเข้าร่วมการอบรม สัมมนา เพื่อการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจินดา ทุ่มสุกุล ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง คุณลักษณะผู้บริหารที่พึงประสงค์ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 พบว่าความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้บริหารที่พึงประสงค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ในภาพรวมและทุกรายด้านอยู่ในระดับมาก (จินดา ทุ่มสุกุล, 2556) และสอดคล้องกับงานวิจัยของอำไพ อุ่นสิริ ได้ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูจังหวัดนครปฐม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก (อำไพ อุ่นสิริ, 2557) และสอดคล้องกับงานวิจัยของฮาฟิซ ข่านรุกรี ได้ศึกษาองค์ประกอบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารตามทัศนะของครูผู้สอนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดพัทลุง จากวิจัยพบว่า ระดับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก (ฮาฟิซ ข่านรุกรี, 2557) และสอดคล้องกับงานวิจัยของสามารถ ฟองศิริ ได้ศึกษา เรื่องคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ เขต 5 ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (สามารถ ฟองศิริ, 2558) และสอดคล้องกับงานวิจัยของเอกสิทธิ์ ปากแก้ว ได้ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 4 พบว่า มีภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก (เอกสิงห์ ปากแก้ว, 2558) และสอดคล้องกับงานวิจัยของบุษบา คำนนท์ ได้ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร ในทัศนะของครูโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 พบว่า โดยมีภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก (บุษบา คำนนท์, 2559) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมพ์ชนก ตันตะเทมีย์ ได้ศึกษาวิจัย เรื่องคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาครพบว่า คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาครโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน (พิมพ์ชนก ตันตะเทมีย์, 2559) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาวดี พรหมทะเลสาคร ได้ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษามีอาชีพตามทักษะของครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดกองการศึกษาเทศบาลเมืองมหาสารคาม จากผลวิจัยพบว่า มีความสำคัญอยู่ในระดับมากทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้าน (สุภาวดี พรหมทะเลสาคร, 2561) และสอดคล้องกับงานวิจัยของแก้วมณี โสพิน ได้ศึกษาคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ของข้าราชการครูในเครือข่ายพันธปัญญา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 พบว่า ภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด (แก้วมณี โสพิน, 2563) และสอดคล้องกับงานวิจัยของอรวี แสงทอง และรัตนา กาญจนพันธ์ ได้ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามการรับรู้ของครูในโรงเรียนเครือข่ายเขตเมืองปรางกร จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน (อรวี แสงทอง และรัตนา กาญจนพันธ์, 2564)

2. แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาที่ 8 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 มีพหุแนวทาง ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ว่าแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาที่ 8 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 มีพหุแนวทาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษา ต้องพัฒนาให้ครบทุกด้าน เพราะผู้บริหารถือเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญต่อการขับเคลื่อนทิศทางขององค์กร ให้บรรลุตามเป้าหมายและพันธกิจ ซึ่งในการบริหารจัดการนั้น อาจพบปัญหาหรืออุปสรรคในการบริหารงานต่างๆ ดังนั้นการพัฒนาทักษะการบริหารด้านต่างๆ จะช่วยให้ผู้บริหารมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหา โดยมีแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษา ดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความ

ยุติธรรม ยึดความถูกต้องเป็นแนวทางการทำงาน ให้เกียรติทุกคนอย่างเท่าเทียม มีความเสมอภาค ทำงานด้วยหลักประชาธิปไตย ยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น มีการติดตาม ตรวจสอบ ปรับปรุง พัฒนาระบบสารสนเทศอย่างต่อเนื่อง มีการแบ่งฝ่ายงานและหน้าที่การรับผิดชอบให้ชัดเจน ทั้ง ขอบข่ายงาน และตัวบุคคลที่รับผิดชอบ และมอบหมายงาน ภาระงานให้ตรงกับความสามารถ ศักยภาพของแต่ละบุคคล มีการสร้างความสัมพันธ์หรือกิจกรรมที่ร่วมกับชุมชน โดยสถานศึกษา เป็นศูนย์กลางการจัดกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน โดยการให้ชุมชนใช้อาคาร สถานที่อุปกรณ์ต่างๆ และ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องศึกษาแนวโน้มทางการศึกษา เพื่อวางแผนกลยุทธ์ในการพัฒนาองค์กรให้มี ประสิทธิภาพและมีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของแก้วมณี โสพิน ได้ ศึกษาคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ของข้าราชการครูในเครือข่ายพันธปัญญา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 พบว่า ข้าราชการครูได้เสนอแนะเกี่ยวกับ คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านบุคลิกภาพ ผู้บริหารสามารถเป็น แบบอย่างที่ดีให้กับบุคคลอื่นๆ ได้ มีความเชื่อมั่นในตนเอง เป็นผู้เรียนรู้อยู่เสมอ 2) ด้านคุณธรรม และจริยธรรม ผู้บริหารควรมีความซื่อสัตย์สุจริตในหน้าที่การงาน มีความยุติธรรมเป็นที่ตั้ง ประพฤติ ตนอยู่ในศีลธรรมอันดี 3) ด้านความรู้ความสามารถ ผู้บริหารมีการวางแผนงานอย่างเป็นระบบ มี ความสามารถในการบริหารจัดการสถานศึกษา สามารถแก้ไขปัญหาได้ดีในทุกสถานการณ์ สนับสนุน การจัดการเรียนการสอนของครู 4) ด้านมนุษยสัมพันธ์ ผู้บริหารให้เกียรติผู้อื่น รับฟังความคิดเห็น ของผู้อื่น มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลทั่วไป 5) ด้านความเป็นผู้นำ ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ในการพัฒนา องค์กร (แก้วมณี โสพิน, 2563) และสอดคล้องกับงานวิจัยของเอเดมมอนสันและเบคอน ได้ ทำการศึกษาวิจัยเรื่องคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ได้สรุปคุณลักษณะที่ดีไว้ดังนี้ 1) เป็นผู้มีความคิดและมองการณ์ไกล 2) มีความสามารถในการเชิงบริหาร 3) มีความสนใจบุคคลอื่น 4) มีอุดมการณ์ในอาชีพและการปฏิบัติงาน (Edmonson & Bacon, 1953) และสอดคล้องกับ งานวิจัยของสต็อกคิลล์ ได้สรุปผลวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารที่ประสบ ผลสำเร็จในการปฏิบัติงานซึ่งพอจะเสนอเป็นข้อปฏิบัติ ดังนี้ มีส่วนร่วมในการกระทำกิจกรรมต่างๆ และกิจกรรมทางสังคม มีความเชื่อมั่นในตนเอง (Stogdill, 1974) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เอกการ์ด ได้วิจัย เรื่อง เกณฑ์การคัดเลือกครูใหญ่โรงเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาของ คณะกรรมการการศึกษาในรัฐอิลลินอยส์ ได้พบว่า คณะกรรมการการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา และมัธยมศึกษา มีความต้องการครูใหญ่ที่มีคุณสมบัติ คือ มีความสามารถในการตัดสินใจ มี บุคลิกภาพดี สามารถปรับตัว มีคุณธรรม สติปัญญาดี และมีมนุษยสัมพันธ์ (Eckhant, 1978) และ สอดคล้องกับงานวิจัยของเบส ได้ศึกษาผลงานวิจัยเกี่ยวกับบุคลิกภาพและพฤติกรรมของผู้บริหาร

โดยจำแนกออกเป็นกลุ่มตามผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้ 1) บุคลิกภาพและพฤติกรรม คือ มีมารยาทสังคมดี 2) บุคลิกลักษณะของผู้บริหาร คือ มีความเชื่อมั่นในตนเอง หมั่นศึกษาหาความรู้เพื่อเสริมคุณค่าของตนให้เป็นผู้มีความสามารถ มีความเชื่อมั่นที่จะทำงานให้สำเร็จ ให้ความร่วมมือกับหมู่คณะในการทำงานเป็นที่รู้จักของคนทั่วไป 3) คุณสมบัติที่มีความสัมพันธ์สูงกับการเป็นผู้บริหาร คือ มีความสามารถในการตัดสินใจ มีความร่วมมือกับผู้อื่น (Bass, 1998) และสอดคล้องกับงานวิจัยของเบนนิส เสนอว่า ผู้ที่จะเป็นผู้นำได้ จะต้องมีความรู้ลักษณะบุคลิกภาพพิเศษกว่าคนทั่ว ๆ ไป ได้แก่ มีลักษณะท่าทางดีสง่างาม มีความยุติธรรม มีความซื่อสัตย์ (Bennis, 2002) และสอดคล้องกับงานวิจัยของแมกนุสัน ได้วิจัยเรื่องคุณลักษณะของผู้จัดการโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จ พบว่า ในส่วนของคุณลักษณะด้านวิชาชีพนั้น ประกอบด้วยคุณลักษณะที่สำคัญ สามารถมอบหมายงานได้เหมาะสม ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ สามารถวางแผนและจัดระบบงาน รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และใช้อำนาจของตนได้อย่างเหมาะสม และในส่วนของคุณลักษณะส่วนตัวนั้นประกอบด้วยคุณลักษณะที่สำคัญคือ การมีเหตุผล มีความยุติธรรม ซื่อสัตย์ และมีความเมตตา (Magnuson, 2001)

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาได้รับความเชื่อถือจากครู นักเรียน และผู้ปกครอง ดังนั้น ผู้บริหารควรมีความยุติธรรม ยึดความถูกต้องเป็นแนวทางการทำงาน ให้เกียรติทุกคนอย่างเท่าเทียม มีความเสมอภาค ทำงานด้วยหลักประชาธิปไตย ยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น และปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างด้านคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้ได้รับความเชื่อถือจากครู นักเรียน และผู้ปกครอง

2) ด้านการจัดระบบ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่บุคลากร และนักเรียน ดังนั้น ผู้บริหารควรติดตาม ตรวจสอบ ปรับปรุง พัฒนาระบบสารสนเทศอย่างต่อเนื่อง ให้มีความพร้อมตอบสนองต่อความต้องการของบุคลากร และนักเรียน และสำรวจความต้องการด้านเทคโนโลยีของบุคลากร และนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้การจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารสามารถอำนวยความสะดวกให้แก่บุคลากร และนักเรียน

3) ด้านวิชาการ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดกรอบการวิเคราะห์และการแก้ปัญหา โดยใช้เทคนิคการแก้ปัญหาและทักษะการตัดสินใจ ดังนั้น ผู้บริหารควรมองหาแนวทางที่จะแก้ปัญหา สร้างทางเลือกหลายๆ ทาง เอาประเด็นปัญหาที่เป็นไปได้ทั้งหมดมาหาคำตอบ และระดมแนวทางแก้ปัญหาโดยสร้างคำตอบออกมา ค้นหาสาเหตุของปัญหา ใน

รูปแบบประตอมมอง เพื่อให้ได้มุมมองที่หลากหลาย และการระบุปัญหาที่สามารถครอบคลุม การแก้ไขให้เบ็ดเสร็จ เพื่อเป็นการกำหนดกรอบการวิเคราะห์และการแก้ปัญหา โดยใช้เทคนิคการแก้ปัญหาและทักษะการตัดสินใจที่หลากหลาย

4) ด้านการบริหารจัดการ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษา มีการกระจายอำนาจการตัดสินใจและแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างเหมาะสม และผู้บริหารสถานศึกษามีการติดตาม ดูแลการปฏิบัติงาน และประเมินผลงานที่ได้ลงมือปฏิบัติ ดังนั้น ผู้บริหารควรมีการกระจายอำนาจการตัดสินใจและแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างเหมาะสม ใช้แผนกลยุทธ์ให้สอดคล้องกับกระบวนการบริหารการเปลี่ยนแปลง มีการติดตาม ดูแลการปฏิบัติงาน และประเมินผลงาน เพื่อปรับปรุงโครงสร้างขององค์กรและการบริหารจัดการ สรรหา และบริหารทรัพยากรทางการศึกษาทั้งใน และนอกสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ โดยสามารถนำแนวทางดังกล่าวไปเขียนแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา และแผนปฏิบัติการของสถานศึกษา เพื่อให้การบริหารงานในสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

5) ด้านสังคม และชุมชน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถทำให้สถานศึกษาเป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่ชุมชนจัดขึ้น ดังนั้น ผู้บริหารควรสร้างความสัมพันธ์หรือกิจกรรมที่ตรงกับชุมชน โดยการให้ชุมชนใช้อาคาร สถานที่อุปกรณ์ต่างๆ ให้ความร่วมมือและให้การช่วยเหลือ สนับสนุนกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนและสังคม เพื่อสร้างความเชื่อมั่นในด้านศักยภาพของโรงเรียนในด้านต่างๆ ให้กับชุมชน และเพื่อทำให้สถานศึกษาเป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่ชุมชนจัดขึ้น

6) ด้านการพัฒนาตนเองในเชิงบริหาร ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถวางแผนระยะยาวในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น ผู้บริหารควรศึกษาแนวโน้มทางการศึกษา เพื่อวางแผนกลยุทธ์ในการพัฒนาองค์กร และเข้าอบรมพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตามแผนกลยุทธ์ที่กำหนดไว้ เพื่อนำความรู้ที่ได้จากการอบรมพัฒนาตนเองไปพัฒนาต่อยอดสู่บุคลากร และนักเรียน และสามารถวางแผนระยะยาวในการพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรมีการศึกษาเพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอื่นๆ
- 2) ควรมีการศึกษาอิทธิพลของปัจจัยอื่นๆ ที่ส่งผลต่อคุณลักษณะของผู้บริหาร

เอกสารอ้างอิง (References)

แก้วมณี โสพินและจรัส อติวิทยากรณ์. (2563). “คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ของข้าราชการครูในเครือข่ายพันธปัญญาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2.” มหาวิทยาลัยหาดใหญ่: การประชุมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 11.

- จินดา พุ่มสกุล. (2556). คุณลักษณะของผู้บริหารที่พึงประสงค์ตามความคิดของผู้บริหารและครูสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, ลพบุรี.
- บุษบา คำนนท์. (2559). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารในทัศนะของครูโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- พิมพ์ชนก ตันตะเตมีย์. (2559). คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- สามารถ ฟองศิริ. (2558). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- สุภาวดี พรหมทะเล. (2561). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษามืออาชีพตามทักษะของครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดกองการศึกษา เทศบาลเมืองมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2549). กฎหมายเกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพทางการศึกษา เล่ม 1 : พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พุทธศักราช 2545. กรุงเทพฯ : องค์การคุรุสภา.
- สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา. (2548). คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพของสถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในการบริหารการศึกษา: นักบริหารมืออาชีพ. นนทบุรี : พิณรุฒ.
- อรวี แสงทองและรัตนา กาญจนพันธ์. (2564). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามการรับรู้ของครูในโรงเรียนเครือข่ายเขตเมืองปรางกร จังหวัดสมุทรปราการ. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 6.
- เอกสิงห์ ปากแก้ว. (2558). “คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษอุดรธานี เขต 4.” จังหวัดนครราชสีมา: ภาคโปสเตอร์.
- อำไพ อุ่นศิริ. (2557). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูจังหวัดนครปฐม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- ฮาฟิซ ข่านรัช. (2557). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารตามทัศนะของครูผู้สอนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดพัทลุง. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารและการจัดการการศึกษาอิสลาม). มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์,

สงขลา.

- Bass, B.M. (1998). *Transformational leadership: Industrial, Military and educational impact*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Bennis, W. (1985). *Leaders: The strategies for taking change*. New York: Harper & Row.
- Cronbach, Lee J. (1978). *Essential of psychological Testing*. New York: Harper & Row.
- Eckhant, E. E. (1978). Selection criteria practices and procedures of elementary and secondary school principals. *Dissertation Abstracts International*, 39, 2562–2563.
- Edmonson, James Bartlett & Francis L, Bacon. (1953). *The Administration of the Modern Secondary School*. New York: Macmillan.
- John W. Best. (1970). *Research in Education*. 3 rd. th. New Jersey : Prentice – Hall Inc.
- Krejcie, Robert V. and Daryle W. Morgan. (1970). Determining Sampling Size for Research Activities. *Journal of Education and Psychological Measurement*.
- Magnuson, W. G. (2001). *The characteristics of successful school business managers*. Doctoral dissertation, University of Southern California.
- Stogdill, R. M. (1974). *Handbook of leadership: A survey of theory and research*. New York: Free Press.
- Zalesnick, R., & Bennis, W. G. (2002). *Organizational behavior* (2nd ed.). New York: McGraw-Hill.